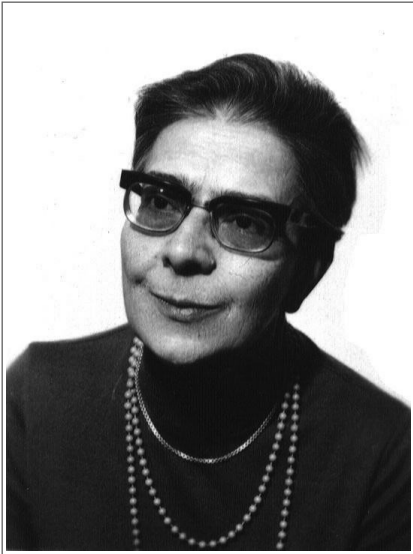

Smiljanina beskompromisnost nije ju samo u vrijeme aktivnoga a djelovanja dovodila do ruba egzistencijalne ugroze. Ona je od svoje najranije mladosti – kada teškim mjesecima i godinama neposredno nakon Drugoga svjetskoga rata prokazana kao klerikalka te joj je zato onemogućeno daljnje formalno obrazovanje – bila na rubu. Premda je još od njezine mladosti bilo jasno da je ona zapravo rođena novinarka i katolička intelektuala, 1950-ih bila je prisiljena zaposliti se u sasvim drukčijoj „branši“. Mlada je Rendić, naime, radila i kao obična tvornička radnica, u Jugovinilu. No 1953. ona se javno usprotivila poistovjećivanju fašizma i katolicizma. Tu je epizodu iz osobnoga života opisala Vladimiru Pavliniću, u pismu od 24. veljače 1964., koje se čuva u Arhivu Glasa Koncila. Rendić ondje navodi: „Ja ni komunistima nisam dopustila da mi moj katolicizam identificiraju sa fašizmom i da sam, kad su to 1953. pokušali, vrisnula pred samom Upravom državne bezbednosti i tražila i dobila javnu satisfakciju protiv takve klevete!“

Međutim, to ju je i stajalo trogodišnje nezaposlenosti i teške materijalne ugroze zbog koje se više i nije mogla vratiti u svoj rodni Split. O tome je pisala 31. ožujka 1965. u pismu franjevcu Stanku Romcu, koje se čuva u Nadbiskupijskom arhivu u Zagrebu. Ondje opisuje: „Ja u Split ne dolazim i neću doći. Split je meni gorak i težak, previše sam u njemu propatila. Ne pretjerujem Pater: napatila sam se u Splitu i crne gladi, gladi koja me jednog jezivog dana 1956. prisilila da potražim otpadak jela u kanti za smeće mojih sustanara. A ne jednom nisam ništa okusila četiri, velim četiri dana, osim vode i malo soli bez kruha. Bilo je to u vrijeme kad sam kao 'narodni neprijatelj zatrovan religijom' (tako su mi to drugovi bili formulirali) bila bez posla tri godine, bez savršeno ikakvih sredstava za život. Jedinu novac koji sam vidjela bilo je tada 2500 dinara svaka dva mjeseca, novac koji su mi plaćali za četvrt litre moje krvi što sam davala na transfuzionoju stanici.“

Suutemeljiteljica modernoga katoličkoga novinarstva u Hrvatskoj

Usprkos svim tim poteškoćama koje su ju pratile od mladosti, Rendić je zahvaljujući svojoj upornosti svaki slobodni trenutak uspijevala ulagati u samonaobrazbu. Neumorno je čitala i svaki je višak novca ulagala u literaturu. Kada je početkom 1960-ih započela svoju kratku karijeru u riječkom listu „La Voce del popolo“, ona je zapravo bila formirana intelektuala. Novinarka, vrsna poznavateljica povijesti hrvatskoga naroda, ali i opće povijesti, poznavateljica hrvatskoga jezika, poliglotkinja, teologinja i osobita zaljubljenica u židovsku povijest i kulturu.

Djelujući preko „Glasa Koncila“ desetljećima kao ženski genij – a ujedno i kao jedini ženski glas u kleričkim krugovima – Rendić se usprkos svim osporavanjima uspjela do „titule“ najveće katoličke novinarkе u hrvatskoj povijesti. Ona je suutemeljiteljica „Glasa Koncila“ – uz Živka Kustića, Vladimira Pavlinića i druge – kao ne samo prvoga nerezimskoga lista u komunističkoj Jugoslaviji ili pak prvoga modernoga hrvatskoga katoličkoga lista, nego i suutemeljiteljica modernoga katoličkoga novinarstva u Hrvatskoj.

Svjetionik u mraku suvremene medijske scene

Međutim, njezino se djelovanje jednostavno ne može suziti samo na katoličko novinarstvo, iako je biti novinarka „Glasa Koncila“ za Rendić doista značilo – biti. Rendić može poput svjetionika zablistati i u mraku suvremene medijske scene, koja – svojom težnjom k senzaciji, osloncu na nebitno i hiperinflaciji katastrofičnih zbivanja i strašenja gledatelja, slušatelja i čitatelja – sve manje uopće nalikuje na bilo kakvu scenu, pozornicu na kojoj se događa nešto vrijedno pozornosti. S druge strane, ona kao primjer može zablistati i svim ženama koje se danas bave novinarstvom, za koje često prevladava neutemeljena predrasuda prema kojoj ženama u novinarstvu pripadaju samo „lagane“ teme, poput glamura ili tzv. *showbizza*. Često se takva neispravna svijest o „lakšim“ i „težim“ zadacima odražava i na „lakša“ novčana sredstva koja danas za svoj rad dobivaju žene u novinarstvu.

Tko bi bila Smiljana Rendić u epohi interneta?

U kontekstu razvoja novinarstva i medija znakovit je i povijesni trenutak u kojem je ovozemaljski hod zaključila Smiljana Rendić. Godina 1994., kada je ona preminula, bila je i svojevrsno razdoblje internetskoga praskozorja. Naime, tada je internet kao izum već postojao i o njegovoj se budućnosti teoretiziralo. Mnogi su takvi teoretičari, poput današnjih tehnoloških zanesenjaka i zagovornika umjetne inteligencije, preoptimistično vjerovali da će internet uvesti komunikacijsku revoluciju koja će smanjiti jaz u znanjima između visokoobrazovanih i niskoobrazovanih. Iako je internetskom vezom danas doslovce premrežen čitav svijet, internet sam po sebi nije dokinuo spomenuti jaz u znanjima. Gledan u cijelosti medijske stvarnosti, internet je postao svojevrsna kloaka, posebice društvene mreže.

Zanimljivo je u tom kontekstu promišljati i o tome tko bi bila Smiljana Rendić u eri interneta. Bi li si ona dopustila spuštanje u kloaku društvenih mreža, znajući da su i one, premda zagađene anonimnošću, brojnim frustracijama i pakostima, još uvijek svojevrsni forum, na kojem se treba govoriti? Ako bi se i u takvu avanturu upuštala, sigurno je da bi svojim širokim znanjem, temperamentom i neponovljivim stilom pisanja demaskirala brojne lažne veličine i kvaziautoritete, koji samo u kontekstu virtualne stvarnosti, a ne u kooordinatama stvarnoga života, uopće i mogu funkcionirati kao „veličine“. I sigurno je da bi, kao što je to činila u „Glasu Koncila“ u razdoblju kada je na medijskom planu vladalo komunističko ideološko jednomymlje, i u kontekstu interneta i društvenih mreža ona imala svoje vjerne čitatelje. One koje zanima istina i druga strana medalje. E, da nam je jedna Smiljana Rendić danas!

Marino Erceg

(svršetak)

Fotografije: Arhiv Glasa Koncila

Tekst je dio niza „Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima“, a na Portalu HKV-a objavljen je u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti u 2024. godini Agencije za elektroničke medije. Prenosjenje sadržaja dopušteno je uz objavu izvora i autorova imena.

Povezano

- M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (1)
- M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (2)
- M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (3)
- M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (4)
- M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (5)
- M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (6)
- M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (7)
- M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (8)
- M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (9)

ALSO ON PORTAL HRVATSKOGA KULTURNOG VIJEĆA

15+ Pics That Prove One Can Create a

Home Decor & Budgeting

3 days ago · 7 comments

**H. Hitrec: Ne će
nama NATOvariti
na leđa te ...**

a day ago · 9 comments

**Ž. Dogan -
mišljenje: Što
Hrvati trebali**